

LATVIJAS BANKA

Latvijas Bankas preses dienesta
INFORMĀCIJA PRESEI

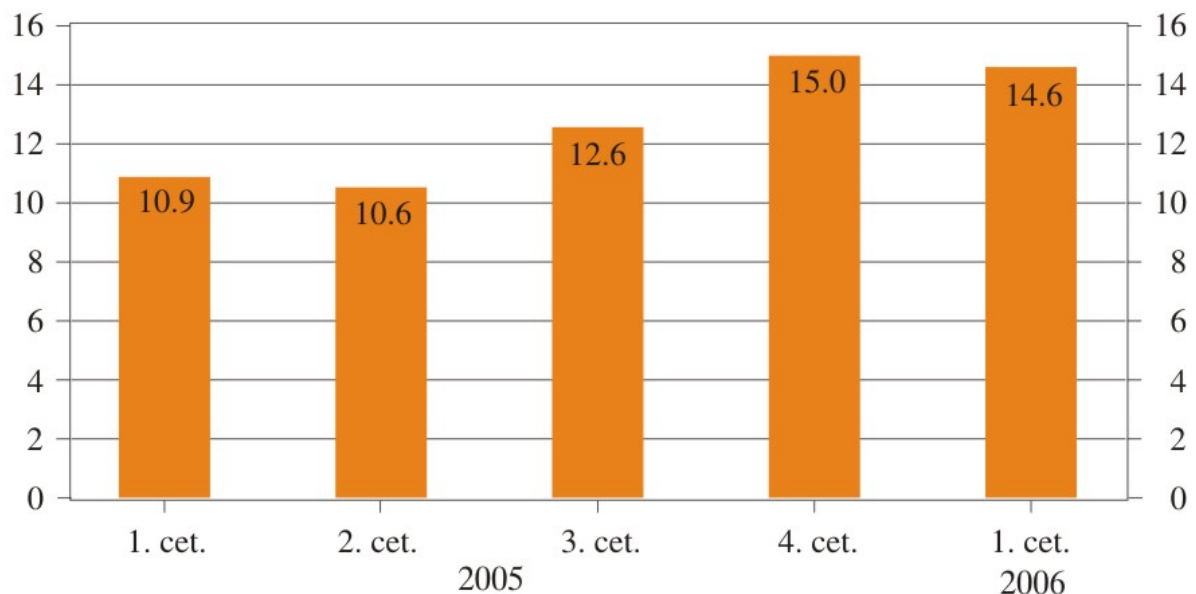
Rīgā 2006. gada 30. jūnijā

Latvijas maksājumu bilance 2006. gada 1. ceturksnī

Maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo 1. ceturksnī sasniedza 334.3 milj. latu jeb 14.6% no iekšzemes kopprodukta (IKP; 2005. gada atbilstošajā periodā – 200.6 milj. latu jeb 10.9%). Tekošā konta negatīvā saldo pieaugumu noteica preču un ienākumu negatīvā saldo attiecības pret IKP pieaugums, ko nespēja kompensēt pakalpojumu un kārtējo pārvedumu pozitīvā saldo attiecības pret IKP palielināšanās.

TEKOŠĀ KONTA DEFICĪTS

(% no IKP)

Maksājumu bilances vērtējums

Maksājumu bilances tekošā konta negatīvā saldo palielināšanos līdz 14.6% no IKP 2006. gada 1. ceturksnī galvenokārt noteica preču eksporta pieauguma tempa palēnināšanās. Savukārt importa pieaugums, ko stimulēja joprojām augošais iekšzemes pieprasījums, kā arī augstās naftas cenas pasaulē, saglabājās tuvu iepriekšējā gada atbilstošajā periodā sasniegtajam līmenim. Tirdzniecības nosacījumi pasliktinājās, un arī Latvijas tirgus daļas ES valstīs saruka, radot bažas par konkurētspējas noturīgumu.

Lai arī palielinājās pakalpojumu un kārtējo pārvedumu pozitīvais saldo, tas nespēja kompensēt augošo preču un ienākumu negatīvo saldo. Strauji palielinoties ārvalstu investoriem Latvijā piederošo uzņēmumu gūtajiem ienākumiem reinvestētās peļņas veidā, būtiski pieauga tekošā konta negatīvais saldo. Ārvalstu investoru Latvijā gūtos ienākumus nelīdzsvaroja no Latvijas uzņēmumu ieguldījumiem ārvalstīs gūtie ienākumi (tas ir raksturīgi arī citām ES10 valstīm).

Toties līdz ar nozīmīgu tiešo investīciju pieaugumu uzlabojās tekošā konta negatīvā saldo segums: 61.3% sedza tiešās investīcijas, pārējo – cits ilgtermiņa kapitāls, galvenokārt aizņēmumi no ārvalstu bankām.

Ir skaidrs, ka tekošā konta deficīts šogad nesamazināsies un turpinās darboties kā viens no makroekonomiskās nesabalansētības faktoriem, jo tautsaimniecības izaugsme turpināsies un augstais iekšzemes pieprasījums noteiks nepieciešamību pēc importa. Turpināsies ES fondu apguve, kas arī veicina importa kāpumu.

Līdztekus pasākumiem iekšzemes pieprasījuma mazināšanai jau tuvāko gadu laikā jādomā arī par konkurētspējas paaugstināšanu no produktivitātes viedokļa: saikni starp izglītības sistēmu un darba tirgu un starp pētniecību un uzņēmumiem, kā arī tehnoloģiju iegādi un adaptēšanu vai izstrādi, kas ļautu konkurēt ārējā tirgū ar augstāku pievienoto vērtību, tādējādi uzlabojot situāciju arī maksājumu bilances jomā.

Skaidrojumi maksājumu bilancei 2006. gada 1. ceturksnī

Gada sākumā ekonomiskā aktivitāte vairākās ES15 valstīs vēl bija mērena un iekšzemes pieprasījums – augošs, tāpēc eksporta kāpums palēninājās, bet imports turpināja strauji augt. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu Latvijas preču eksports 1. ceturksnī pieauga par 13.8%, bet imports – par 27.2%.

Nevienmērīgā attīstība eksporta tirgos atspoguļojās tā struktūrā. Strauji auga Latvijas eksports uz NVS (galvenokārt Krieviju) un pārējām valstīm (Alžīriju), palielinoties arī šo valstu grupu īpatsvaram eksporta kopapjomā. 1. ceturksnī saruka ES valstu daļa (līdz 74.5%; iepriekšējā gada atbilstošajā periodā – 78.3%), un to noteica ES15 valstu grupas īpatsvara kritums. Savukārt ES10 valstu grupā eksports turpināja palielināties uz Lietuvu un Igauniju, bet krasi samazinājās uz Poliju (minerālprodukti). Nozīmīgākās partnervalstis eksportā bija Lietuva, Igaunija, Vācija, Krievija, Lielbritānija un Zviedrija.

Visvairāk palielinājās lauksaimniecības un pārtikas preču, satiksmes līdzekļu, ķīmiskās rūpniecības ražojumu, kā arī mehānismu un mehānisku ierīču, elektroiekārtu izvedums, ko noteica šo preču fiziskā apjoma kāpums. Samazinājās minerālproduktu izvedums.

Līdz ar augošo iekšzemes pieprasījumu palielinājās visu preču imports, īpaši – satiksmes līdzekļu, mehānismu un mehānisku ierīču, elektroiekārtu, minerālproduktu, lauksaimniecības un pārtikas preču, kā arī ķīmiskās rūpniecības ražojumu ievadums. Importa fiziskais apjoms auga straujāk nekā tā cenas.

Pakalpojumu pozitīvais saldo 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 32.0 milj. latu, jo sniegto pakalpojumu apjoma kāpums gandrīz divas reizes pārsniedza saņemto pakalpojumu apjoma pieaugumu. Nedaudz uzlabojās braucienu un citu

pakalpojumu saldo, bet būtiski – pārvadājumu pakalpojumu saldo, nozīmīgi palielinoties sniegtajiem pārvadājumu pakalpojumiem (galvenokārt kravu pārvadājumos autotransportā) un citiem ar pārvadājumiem saistītiem pakalpojumiem jūras transportā.

Ienākumu negatīvais saldo pieauga par 41.8 milj. latu, jo rezidentu ārvalstīs gūto ienākumu kāpums bija divas reizes mazāks nekā nerezidentu Latvijā gūto ienākumu pieaugums. Rezidentu ārvalstīs gūtie ienākumi auga gan ieguldījumu ienākumu, gan atlīdzības nodarbinātajiem veidā, bet nerezidentu Latvijā gūto ienākumu pieaugumā dominēja tiešo investīciju ienākumi reinvestētās peļņas veidā (121.3 milj. latu).

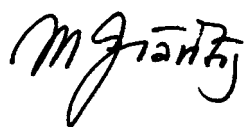
Arī kārtējo pārvedumu saldo pārmaiņas bija nozīmīgas – pozitīvais saldo pieauga par 56.7 milj. latu, jo 1. ceturksnī palielinājās gan valdības, gan citu sektoru saņemtie pārvedumi. Valdības sektorā pieaugumu ietekmēja no ES saņemtās subsīdijas zemniekiem, citos sektoros – privātpersonu veiktie naudas pārvedumi.

Kapitāla un finanšu konta pozitīvais saldo 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga divas reizes (376.3 milj. latu). Tekošā konta negatīvo saldo sedza ilgtermiņa kapitāls (ārvalstu tiešās investīcijas un citi ilgtermiņa ieguldījumi).

Ārvalstu tiešo investīciju pozitīvais saldo sedza 61.2% no tekošā konta negatīvā saldo un sasniedza 8.9% no IKP. Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā bija galvenokārt reinvestētās peļņas un pašu kapitāla veidā. Portfeļieguldījumu saldo bija negatīvs, un to noteica rezidentu (banku) ieguldījumu palielinājums ārvalstu parāda vērtspapīros.

Citu ieguldījumu pozitīvā saldo (450.3 milj. latu) pieaugumu ietekmēja rezidentu – galvenokārt banku – saistību palielinājums. Bankas turpināja palielināt aizņēmumus (galvenokārt no mātesbankām), saistību termiņstrukturā joprojām dominējot ilgtermiņa aizņēmumiem. Vienlaikus nedaudz samazinājās nerezidentu pieprasījuma noguldījumu apjoms Latvijas bankās. Uzņēmumi palielināja ārējos aktīvus pieprasījuma noguldījumu un tirdzniecības kredītu veidā vairāk nekā aizņēmās.

Rezerves aktīvi palielinājās par 178.1 milj. latu, un to noteica Latvijas Bankas intervences valūtas tirgū.

Mārtiņš Grāvītis
Latvijas Bankas preses sekretārs

Tālrunis 7022 349
Fakss 7022 429
Martins.Gravitis@bank.lv
www.bank.lv